

DZIAŁ III

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY

Uwagi ogólne

1. Z dniem 1 I 1999 r. (na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r., Dz. U. Nr 96, poz. 603) wprowadzono nowy zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju. Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. sołectwa, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

2. Kadencja prezydentów, burmistrzów, wójtów oraz rad gmin, rad miejskich na prawach powiatu i rad powiatów trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.

3. Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za rok 2012, aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 21 XI 2010 r.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 IV 2010 r. (Dz. U. Nr 82, poz. 537).

4. Prezentowane informacje o **administracji publicznej** dotyczą zatrudnienia i wynagrodzeń w administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz samorządowych kolegiach odwoławczych i obejmują jednostki zaliczane według PKD 2007 do grupy „Administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna” w sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”.

1) Do **administracji państwowej** zalicza się:

a) naczelne i centralne organy administracji łącznie z pracownikami zatrudnionymi w ich placówkach zagranicznych:

- instytucje naczelne i centralne (np. Kancelarie: Sejmu, Senatu i Prezydenta, ministerstwa, urzędy centralne),
- terenowe organy administracji rządowej niezespolonej (np. izby i urzędy skarbowe i celne, okręgowe inspektoraty pracy, urzędy statystyczne, regionalne izby obrachunkowe, gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych);

b) terenowe organy administracji rządowej zespolonej: urzędy wojewódzkie, jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. in-

CHAPTER III

ADMINISTRATIVE DIVISION AND TERRITORIAL SELF-GOVERNMENT

General notes

1. On 1 I 1999 a new fundamental three-tier territorial division of the country (Journal of Laws No. 96, item 603, dated 24 VII 1998) was introduced, the entities of which are: gminas, powiats and voivodships.

The gmina is the basic unit of the country's territorial structure. Auxiliary entities in gminas are, among others, village administrator's offices. Their organization and scope of activity is outlined by individual gmina councils in a separate statute.

2. Term of presidents, mayors, village mayors as well as gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 4 years, counting from the day of election

3. The demographic and occupational characteristic of councillors in local self-government entities is based on reporting results for 2012, updating information concerning councillors included in announcements of local election commissions from the 21 XI 2010 elections.

The grouping of councillors of organs of local self-government entities by groups of occupations is made on the basis of the classification of occupations and specialties for needs of labour market introduced by a decree of the Minister of Economy and Labour, dated 27 IV 2010 (Journal of Laws No. 82, item 537).

4. Information presented concerning **public administration** involves employment and wages and salaries in the state administration, local self-government administration and self-government appeal councils and covers entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the group "Public administration and economic and social policy" in the section "Public administration and defence; compulsory social security".

1) **State administration** comprises:

a) principle and central organs of administration including the personnel employed in their foreign entities:

— principle and central institutions (e.g., Chancelleries of: the Sejm, the Senate and the President, ministries, central offices),

— territorial organs of non-combined government administration (e.g., fiscal and customs chambers and offices, district work inspectorates, statistical offices, regional chambers of audit, auxiliary units of budgetary entities);

b) territorial organs of combined government

spektoraty: inspekcji handlowej, nadzoru budowlanego, weterynarii, farmaceutyczne, ochrony środowiska, ochrony roślin i nasiennictwa oraz urzędy ochrony zabytków i kuratoria oświaty),

- c) niektóre agencje państwowe (np. Agencję Rezerw Materiałowych, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości oraz od 2009 r. Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) oraz jednostki pomocnicze administracji państwowej wraz z oddziałami regionalnymi.

2) Do **administracji samorządu terytorialnego** zalicza się:

- a) gminy i miasta na prawach powiatu:
 - urzędy gmin i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. jednostki usług komunalnych oraz od 2009 r. zarządy dróg),
 - urzędy miast na prawach powiatu i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. ośrodki dokumentacji geodezyjno-kartograficznej oraz od 2009 r. zarządy dróg);
- b) powiaty, tj. starostwa powiatowe i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. urzędy pracy, zarządy dróg);
- c) województwa, tj. urzędy marszałkowskie i wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne (np. urzędy pracy, zarządy melioracji i urzędów wodnych oraz od 2009 r. zarządy dróg).

3) **Samorządowe kolegia odwoławcze** są organami właściwymi do rozpatrywania m.in. odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia jednostek samorządu terytorialnego.

5. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach w administracji państwowej nie uwzględniają wynagrodzeń osób zatrudnionych w placówkach zagranicznych.

administration: voivodship offices, auxiliary service entities (e.g., inspectorates of: trade, construction supervision, veterinary, pharmaceutical, environmental protection, plant protection and seed production as well as monument preservation offices and school superintendent's offices),

- c) *some state agencies (e.g., Material Reserves Agency, Polish Agency for Enterprise Development and since 2009 Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture) and auxiliary entities of state administration with regional units.*

2) **Local self-government administration comprises:**

- a) *gminas and cities with powiat status.:*
 - *gmina offices and auxiliary service entities (e.g., municipal service entities and since 2009 public road boards),*
 - *offices of cities with powiat status and auxiliary service entities (e.g., geodetic and cartographic documentation centres and since 2009 public road boards);*
- b) *powiats, i.e., powiat starosta offices and auxiliary service entities (e.g., labour office, public road boards);*
- c) *voivodships, i.e., marszals' offices and voivodship self-government organizational entities (e.g., labour offices, drainage and water facility boards and since 2009 public road boards).*

3) **Self-government appeal councils** are bodies competent for examining, inter alia, appeals against concluding decisions, complaints against procedural decisions of entities of territorial self-government.

5. *Data concerning average wages and salaries in the state administration do not include wages and salaries of persons employed in entities abroad.*

TABL. 1 (29). **JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE WOJEWÓDZTWA**
Stan w dniu 31 XII
ADMINISTRATIVE UNITS OF VOIVODSHIP
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	2012	SPECIFICATION
Powiaty	19	19	19	19	<i>Powiats</i>
Miasta na prawach powiatu	4	4	4	4	<i>Cities with powiat status</i>
Gminy	144	144	144	144	<i>Gminas</i>
miejskie	17	17	17	17	<i>urban</i>
wiejskie	92	92	92	92	<i>rural</i>
miejsko-wiejskie	35	35	35	35	<i>urban-rural</i>
Miasta	52	52	52	52	<i>Towns</i>
Miejscowości wiejskie	3528	3625	3601	3586	<i>Rural localities</i>
Sołectwa	2250	2258	2272	2277	<i>Village administrator's offices</i>

TABL. 2 (30). **GMINY W 2012 R.**
Stan w dniu 31 XII
GMINAS IN 2012
As of 31 XII

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI <i>GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF POPULATION</i>	Ogółem <i>Total</i>	O powierzchni ^a <i>Area ^a</i>								
		poniżej <i>below</i> 5,0 km ²	5,0– –19,9	20,0– –49,9	50,0– –99,9	100,0– –149,9	150,0– –199,9	200,0– –249,9	250,0– –299,9	300,0 km ² i więcej <i>and more</i>
OGÓŁEM	144^a	1	10	3	38	50	26	9	5	2
TOTAL										
Poniziej 2500	1	–	1	–	–	–	–	–	–	–
<i>Below</i>										
2500— 4999	40	1	–	1	25	12	–	1	–	–
5000— 7499	34	–	1	–	7	16	6	3	1	–
7500— 9999	26	–	–	–	3	13	9	1	–	–
10000— 14999	20	–	4	–	1	5	7	2	1	–
15000— 19999	9	–	3	–	–	3	1	1	1	–
20000— 39999	9	–	1	1	–	–	2	1	2	2
40000— 99999	2	–	–	1	1	–	–	–	–	–
100000—199999	1	–	–	–	1	–	–	–	–	–
200000 i więcej	2	–	–	–	–	1	1	–	–	–
<i>and more</i>										

a W tym 4 gminy mające również status miasta na prawach powiatu.
a Of which 4 gminas that are also cities with powiat status.

TABL. 3 (31). POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU W 2012 R.

Stan w dniu 31 XII

POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS IN 2012

As of 31 XII

GRUPY POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem <i>Total</i>	O powierzchni <i>Area</i>							
		poniżej <i>below</i> 50,0 km ²	50,0– –99,9	100,0– –299,9	300,0– –499,9	500,0– –999,9	1000,0– –1499,9	1500,0– –1999,9	2000,0 km ² i więcej <i>and more</i>
OGÓŁEM TOTAL	23	–	2	2	1	9	9	–	–
Poniżej 50000 <i>Below</i>	8	–	–	–	–	7	1	–	–
50000— 74999	4	–	–	–	1	2	1	–	–
75000— 99999	6	–	1	–	–	–	5	–	–
100000—149999	2	–	1	–	–	–	1	–	–
150000—199999	1	–	–	–	–	–	1	–	–
200000 i więcej <i>and more</i>	2	–	–	2	–	–	–	–	–

TABL. 4 (32). RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2012 R.

Stan w dniu 31 XII

COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES IN 2012

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni <i>Councillors of</i>				SPECIFICATION
	rad gmin ^a <i>gmina councils ^a</i>	rad miast w miastach na prawach powiatu <i>city coun- cils in cities with powiat status</i>	rad powiatów <i>powiat councils</i>	sejmiku wojewódz- kiego <i>voivodship regional council</i>	
OGÓŁEM TOTAL					
OGÓŁEM	2158	104	360	33	TOTAL
W tym kobiety	557	25	79	7	Of which women
WEDŁUG WIEKU BY AGE					
18—29 lat	74	7	3	—	19—29 years
30—39	295	23	35	2	30—39
40—49	519	19	95	4	40—49
50—59	810	27	140	16	50—59
60 lat i więcej	460	28	87	11	60 and more
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL					
Wyższe	704	90	260	32	Tertiary
Policealne i średnie	830	13	85	1	Post-secondary and secondary
Zasadnicze (zawodowe)	522	1	14	—	Basic vocational
Gimnazjalne i podstawowe	102	—	1	—	Lower secondary and primary

^a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu.

^a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status.

TABL. 4 (32). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2012 R. (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES IN 2012 (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni <i>Councillors of</i>				SPECIFICATION
	rad gmin ^a <i>gmina councils ^a</i>	rad miast w miastach na prawach powiatu <i>city coun- cils in cities with powiat status</i>	rad powiatów <i>powiat councils</i>	sejmiku wojewódz- kiego <i>voivodship regional council</i>	
WEDŁUG GRUP ZAWODÓW ^b BY OCCUPATIONAL GROUPS ^b					
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	135	22	138	18	<i>Managers</i>
Specjaliści	476	42	110	11	<i>Professionals</i>
Technicy i inny średni personel	231	14	20	4	<i>Technicians and associate professionals</i>
Pracownicy biurowi	134	10	27	–	<i>Clerical support workers</i>
Pracownicy usług i sprzedawcy ...	146	7	11	–	<i>Service and sales workers</i>
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	779	–	38	–	<i>Skilled agricultural, forestry and fishery workers</i>
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	97	1	4	–	<i>Craft and related trades workers</i>
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	48	–	2	–	<i>Plant and machine operators and assemblers</i>
Pracownicy przy pracach prostych	22	–	2	–	<i>Elementary occupations</i>
Siły zbrojne	15	2	1	–	<i>Armed forces occupations</i>

^a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu. ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 77; w podziale według grup zawo-
dów nie uwzględniono radnych będących bezrobotnymi, niepracującymi i uczącymi się; emeryci i renciści ujmowani są według
zawodu wykonywanego przed przejściem na emeryturę lub rentę.

^a Excluding councillors of city co uncils in cities with powiat status. ^b See general notes, item 3 on page 77; in the division
by occupational groups, data do not inclu de unemployed, not working and studying councillors; retirees and pensioners are classi-
fied by performed occupation before taking retirement.

TABL. 5 (33). **ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ**
PAID EMPLOYMENT, WAGES AND SALARIES IN THE PUBLIC
ADMINISTRATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	2012	2005	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	przeciętne zatrudnienie average employment				przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto ^a w zł average monthly gross wages and salaries ^a in zł				
OGÓŁEM	18386	21812	20612	20855	2591,68	3465,05	3693,28	3719,92	TOTAL
w tym:									of which:
Administracja państwowa	6376	6706	6686	6654	3175,80	4059,97	4117,48	4165,28	State administration
Administracja samorządu terytorialnego	11968	15052	13872	14147	2270,35	3188,84	3477,07	3498,23	Local self-government administration
gminy i miasta na pra- wach powiatu	8826	10690	9377	9582	2317,00	3115,91	3479,92	3509,46	gminas and cities with powiat status
powiaty	2588	3084	3172	3127	2035,50	3204,86	3294,34	3341,97	powiats
województwo	554	1278	1323	1438	2624,86	3761,07	3895,60	3763,53	voivodship

^a Patrz uwagi ogólne do działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych”, ust. 3 na str. 166.

^a See general notes to the chapter “Wages and salaries. Social security benefits”, item 3 on page 166.